

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
TRAUMATOLOĢIJAS UN ORTOPĒDIJAS SLIMNĪCA
Duntes ielā 22, Rīgā, LV - 1005, reģistrācijas Nr. 40003410729
Tālrunis 67 399 300, fakss 67 392 348, e-pasts: tos@tos.lv, www.tos.lv

APSTIPRINĀTS

ar valsts SIA „Traumatoloģijas un
ortopēdijas slimnīca” 28.05.2016. rīkojumu
Nr.01-6/ 92

ĒTIKAS KODEKSS

VSIA „Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca” misija ir aizsargāt cilvēka veselību un rūpēties par sabiedrības labklājību.

Preambula

VSIA „Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca” (turpmāk tekstā, Slimnīca) Ētikas kodeksa nodoms ir noteikt amatpersonu un darbinieku (turpmāk tekstā, darbinieki) profesionālās ētikas pamatprincipus, uzvedības normas, sekmēt darbinieku kopdarbību un godprātīgu darbu sabiedrības interesēs, lai uzlabotu Slimnīcas darba un savstarpējo attiecību kultūru un veicinātu sabiedrības uzticību veselības aprūpes pakalpojuma sniedzējiem.

Vispārējie nosacījumi

1. VSIA „Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca” kopiena ir visi Slimnīcā strādājošie darbinieki.
2. Slimnīcas vērtības ir: veselība un līdzietība, taisnīgums un atklātība, cieņa, godprātība un atbildība, zināšanas un profesionālisms, autonomija un koleģialitāte, atvērtība, laipnība un sociālās labklājības veicināšana un organizācijas korporatīvās kultūras vērtības.
3. Ētikas kodekss ietver šīm vērtībām atbilstošas normas, principus, tiesības un pienākumus, kas veicina kopīgu mērķu apzināšanos, stiprina vienotības garu un nodrošina cieņpilnas savstarpējas attiecības darba vidē.
4. Darbinieki savā darbībā ievēro Ētikas kodeksā noteiktos pamatprincipus, bet situācijās, kuras nav noteiktas šajā Kodeksā, rīkojas saskaņā ar vispārpieņemtajiem uzvedības un morāles principiem.
5. Par kodeksa ievērošanu ir atbildīgs katrs organizācijas darbinieks.
6. Slimnīcas vadība atbalsta un aizstāv darbinieku, kuram nodarīts kaitējums un aizskartas viņa intereses, pildot amata pienākumus.

Ētikas pamatprincipi

1. *Labā darīšanas un nekaitēšanas princips*

- 1.1. Rīkoties darot labu, izvairoties no ļaunā un nekaitējot.
- 1.2. Rīkoties bez aizspriedumiem, diskriminācijas neatkarīgi no cilvēka tautības, dzimuma, vecuma, rases, ticības, politiskajiem uzskatiem, sociālās izcelsmes, veselības un sociālā stāvokļa vai citiem apstākļiem, neuzspiežot savus personīgos, pasaules skatījuma, morāles, dzīves kvalitātes vai politiskos uzskatus, aizstāvēt cilvēka godu, cieņu, domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību, aizsargājot cilvēka tiesības uz veselību un dzīvību.

2. *Taisnīguma un godīguma princips*

- 2.1. Rīkoties godprātīgi, pamatoti un taisnīgi, uzticēties.
- 2.2. Savu rīcību balstīt uz objektīviem pierādījumiem, godprātīgi pildīt solījumus, tiekties pēc godīguma un taktiskuma savstarpējās attiecībās, izvairīties no interešu konflikta, maldināšanas, subjektīvisma, plaģiātisma un amata stāvokļa priekšrocību izmantošana personīgā labuma gūšanai.
- 2.3. Augstu vērtēt profesionālu, precīzu, radošu darbu un tiekties to veikt precīzi un godīgi, izmantojot labāko pieredzi un praksi un nodrošinot Slimnīcas darba efektivitāti un kvalitāti.
- 2.4. Ievērot vienlīdzīgu un godīgu attieksmi pret visiem, neizrādot nepamatotu labvēlību vai privilēģijas kādām personām.
- 2.5. Izskatot jautājumus un pieņemot lēmumus, ievērot tikai objektīvi pārbaudītu informāciju un rīkoties saskaņā ar normatīvajiem aktiem un vispārējiem ētikas un tiesību principiem.

3. *Atbildības princips*

- 3.1. Atbildība ietver pašpilnveidošanos, pašdisciplīnu, vispārpieņemto morāles normu un tikumu ievērošanu, kļūdu un nepilnību atzīšanu un labošanu.
- 3.2. Profesionālās informācijas un savstarpējo attiecību konfidencialais raksturs nosaka atbildīgu attieksmi pret informāciju. Informācijas sniedzējs atbild par tās patiesumu un drošību atbilstīgi savam kompetences līmenim.
- 3.3. Ar savu morālo stāju apliecināt piederību un lojalitāti Slimnīcai, tās tradīcijām un vērtībām.
- 3.4. Rīkoties atbildīgi un paredzēt savas rīcības vai bezdarbības sekas, atturēties no tādas rīcības, kas var nodarīt kaitējumu klientam/ pacientam, citiem cilvēkiem, sabiedrībai, Slimnīcai un koleģiālām savstarpējām attiecībām.

4. *Cieņas un koleģialitātes princips*

- 4.1. Rīkoties atklāti balstoties uz savstarpējo cieņu, toleranci un labvēlīgu attieksmi, iecietību, cienot sevi un citus darbiniekus.
- 4.2. Nepieļaut diskrimināciju tautības, rases, dzimuma, vecuma, seksuālās orientācijas, politisko, filozofisko vai reliģisko uzskatu, ieņemamā amata, sociālās izcelsmes, mantiskā, ģimenes vai veselības stāvokļa dēļ.

- 4.3. Veidot demokrātiskas un līdztiesīgas attiecības, konstruktīvi sadarboties konfliktsituācijās, izvēlēties tādu saskarsmes veidu un uzvedību, kas neaizskar citu cilvēku pašcieņu.
- 4.4. Izvairīties kaitēt savu kolēģu reputācijai un darīt visu, lai nepieļautu savu kolēģu goda vai cieņas aizskaršanu.
- 4.5. Taisnīgi un ar cieņu izturēties pret kolēģu sasniegumiem un idejām, cienīt citu intelektuālo īpašumu, nepieļaujot plaģiātu, pārzināt jaunāko savā nozarē un dalīties savās profesionālajās zināšanās ar kolēģiem, tās neslēpjot.
- 4.6. Neizmantot savtīgos nolūkos koleģiālās, padotā un vadītāja attiecības, kolēģu nekompetenci, kļūdas vai pieredzes trūkumu., bet dalīties savā pieredzē, norādīt un, ja nepieciešams, palīdzēt labot pieļautās kļūdas vai to sekas.

5. *Lojalitātes princips*

- 5.1. Brīvprātīgi iekļaujoties Slimnīcā rīkoties ievērojot un aizstāvot Slimnīcas intereses, stiprināt tās tēlu un prestižu sabiedrībā un veicināt Slimnīcas zīmola atpazīstamību. Atturēties no tādas rīcības, blakus darbiem vai rūpala, kuri var radīt aizdomas par šķietamu vai reālu interešu konfliktu, atkarību no sponsoriem, korupciju, krāpšanu vai pašlabuma gūšanu.
- 5.2. Pienākumus pret organizāciju ikviens darbinieks veic godīgi un taisnīgi saskaņā ar organizācijā noteikto, iekšējiem un ārējiem normatīviem aktiem, respektējot savas un citu tiesības. Ar savu rīcību aizsargā gan slimnīcas īpašumu, gan konfidenciālo informāciju neizmantojot to privātu mērķu sasniegšanai.
- 5.3. Ārstniecības personas darba vietā var lietot priekšmetus ar zāļu ražotāju, zāļu lieltirgotavu, zāļu reģistrācijas apliecību turētāju, zāļu nosaukumiem un simboliku, zāļu reklāmu, saukļiem u.c., bet šāda rīcība nedrīkst ietekmēt viņu izvēli par pacientam nozīmēto medikamentozo terapiju.
- 5.4. Publiski Darbinieks atturas paust tādu viedokli, kas ir pretējs vai nesavienojams ar Slimnīcas darbības mērķiem. Publiski paužot atšķirīgu nostāju kādā jautājumā, personiskais viedoklis stingri un nepārprotami jānošķir no organizācijas oficiālā viedokļa.
- 5.5. Darba vietā Darbinieks atturas no aģitācijas par vai pret kādu politisku partiju vai reliģisku organizāciju.
- 5.6. Darbinieku profesionālā ārējā izskata etiķete ir korporatīvās kultūras elements. Darbinieku ārējā veidola papildinājumi – matu sakārtojums, apģērbs, apavi, aksesuāri, rotaslietas, kosmētika ir lietišķi atturīgi un tiem nav raksturīgas pārmērības.

Tiesības un pienākumi

1. Strādājot savā profesijā klientu/ pacientu intereses turēt augstāk par savām.
2. Ievērot un aizsargāt savas un citu cilvēku tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un informācijas konfidencialitāti.
3. Ikvienam ir tiesības:
 - 3.1. saņemt individuālu vai publisku atvainošanos pret viņu vērstas neētiskas rīcības gadījumā. Personai, kas rīkojusies neētiski, ir pienākums atvainoties.

- 3.2. uz radošu pieeju un iniciatīvu, individuālu un publisku novērtējumu un atzinības saņemšanu.
- 3.3. saņemt adekvātu padarītā darba novērtējumu, gandarījumu un atlīdzību, lai saglabātu savu pašcieņu, pašvērtību un godu pēc kompetenti paveikta darba.
- 3.4. būt uzklāstam un ikvienam ir pienākums uzklāst un iedziļināties teiktajā vai rakstītajā, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju, sociālpsiholoģisko un emocionālo vardarbību vai jebkura cita veida vardarbību darbavietā.
- 3.5. pieņemt patstāvīgus lēmumus vai piedalīties lēmumu pieņemšanā atbilstoši profesionālajai vai amata kompetencei
4. Problēmsituācijas risināt savstarpējās cieņas, atklātības, sapratnes un koleģialitātes gaisotnē.
Brīvība komunikācijā nosaka tiesības ikvienam atklāti un korekti komunicēt darba procesā, izklāstīt savu viedokli un respektēt citu tiesības brīvi izteikties, un argumentēti aizstāvēt savu viedokli pamatojoties uz pierādījumiem balstītas medicīnas atziņām un atbilstoši profesionālajai un amata kompetencei.
5. Darbiniekam ir pienākums informēt Slimnīcas vadību par paredzētajām un notikušajām sarunām un konsultācijām ar lobētāju, ja tādas ir bijušas saistībā ar tādu jautājumu, par ko darbinieks ir atbildīgs sagatavot vai pieņemt lēmumu. Visiem lobētājiem, kas ir ieinteresēti konkrēta jautājuma izlemšanā, ir dotas vienlīdzīgas iespējas tikties ar lēmuma pieņēmējiem un sagatavotājiem un saņemt nepieciešamo informāciju.
6. Pieņemot vai gatavojot lēmumu, darbinieks ievēro visas sabiedrības intereses.
7. Darbinieks nepieņem no lobētāja vai organizācijas, kas algo lobētāju, dāvanas, viesmīlības piedāvājumus vai citus labumus sev, savām vai ģimenes locekļu vajadzībām vai arī Slimnīcai.
8. Darbinieks savā darba vietā nepārstāv par atlīdzību vai bez tās individu, komersantu vai organizāciju kā lobētājs.

Pētniecības ētika

Slimnīca veicot un akceptējot bioloģijas un biomedicīnas pētījumus ar cilvēku iesaisti ievēro vispārēji pieņemtos labas zinātniskās prakses standartus un ētikas principus, kas ir iekļauti Helsinku deklarācijā un citos starptautiskos dokumentos.

Ētikas principi ir saistīti, un to savstarpējā saikne ir jāņem vērā, īstenojot šos principus.

1. Autonomijas princips atzīst un respektē personas spēju veikt izvēles. Bioloģijas un biomedicīnas pētījumos ar cilvēku iesaisti autonomijas princips tiek īstenots brīvas un informētas piekrišanas procesā.
2. Laba darīšanas un nekaitēšanas principi ietver morālu pienākumu pēc iespējas palielināt potenciālos ieguvumus un samazināt iespējamo kaitējumu pētījuma dalībniekiem pētījuma gaitā. Šie principi tiek īstenoti, veidojot labas prakses standartiem atbilstošu pētījuma dizainu un nodrošinot pētījuma subjektu tiesību aizsardzību. Nozīmīga šī principa īstenošanas sastāvdaļa ir risku un ieguvumu izvērtēšana.
3. Taisnīguma princips tiek īstenots kā godīgums un līdztiesība.
4. Pētījumos ar cilvēku iesaisti katra individuālā pētījuma subjekta intereses un labklājība ir jāvērtē augstāk par jebkurām citām interesēm.

5. Katra pētnieka pienākums ir aizsargāt pētījuma subjektu dzīvību, veselību, cieņu, pašnoteikšanās tiesības, privātumu un personiskās informācijas konfidencialitāti.
6. Pētījumi jāveic ar mērķi iegūt jaunas zināšanas, izvairoties no jau iepriekš veiktu pētījumu nevajadzīgas atkārtotības.
7. Pirms pētījuma uzsākšanas pētījuma dizains un norise ir skaidri jāapraksta pētījuma protokolā. Protokolā ir jāiekļauj ētiskie apsvērumi un jāapraksta darbības, kas tiks veiktas ētikas principu īstenošanai un pētījuma subjektu aizsardzībai.
8. Visiem bioloģijas un biomedicīnas pētījumiem ar cilvēku iesaisti pirms pētījuma uzsākšanas ir jāsaņem neatkarīgas ētikas komitejas atzinums.

Interesu konflikti un korupcijas riski

1. Definīcijas

Amats — darbinieka ieņemamā vieta, stāvoklis, veicamie pienākumi noteiktu pilnvaru ietvaros komercsabiedrībā, publiskas personas vai sabiedriskajā iestādē.

Interesu konflikts — situācija, kurā darbiniekam, pildot amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šī darbinieka, tā radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

Dāvana - ir jebkurš mantisks vai citāda veida labums (tai skaitā pakalpojumi, tiesību piešķiršana, nodošana, atbrīvošana no pienākuma, atteikšanās no kādas tiesības, kā arī citas darbības, kuru rezultātā rodas kāds labums), kura tiešs vai netiešs guvējs ir darbinieks.

Par dāvanu nav uzskatāmi:

- 1) ziedi;
- 2) suvenīri, grāmatas vai reprezentācijas priekšmeti, ja no vienas personas gada laikā saņemto suvenīru, grāmatu vai reprezentācijas priekšmetu kopējā vērtība naudas izteiksmē nepārsniedz vienas minimālās mēnešalgas apmēru;
- 3) apbalvojumi, balvas vai godalgas, kuru pasniegšana paredzēta ārējos normatīvajos aktos;
- 4) jebkuri labumi un garantijas, ko valsts amatpersonai, pildot amata pienākumus, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina publiskas personas institūcija, kurā attiecīgā persona pilda amata pienākumus;
- 5) pakalpojumi un dažāda veida atlaides, ko piedāvā komercsabiedrības, individuālie komersanti, kā arī zemnieku un zvejnieku saimniecības un kas ir publiski pieejamas;
- 6) pakalpojumi un atlaides, ko piedāvā komercsabiedrības, individuālie komersanti, kā arī zemnieku un zvejnieku saimniecības un kas īpaši paredzētas Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīriem, kuri bijuši starptautisko operāciju dalībnieki.

Ziedojums - ir jebkuru finanšu līdzekļu, preces vai pakalpojumu bezatlīdzības atvēlēšana (nodošana) noteiktiem mērķiem

„**Kukulis**” - ir jebkurš materiāls labums. Normatīvajos aktos nav definēta par kukuli uzskatāma labuma minimālā vērtība.

Kukuļdošana - ir materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu nodošana vai piedāvāšana, ja piedāvājums pieņemts, personiski vai ar starpnieku, lai tā, izmantojot savu amata stāvokli, izdarītu vai neizdarītu kādu darbību kukuļdevēja vai kukuļa piedāvātāja, vai citas personas interesēs.

Korupcija - ir kukuļošana un jebkura cita to personu rīcība, kam uzticēta atbildība valsts vai privātajā sektorā un kuras pārkāpj savus pienākumus, kas izriet no viņu - valsts amatpersonas, privāti nodarbinātās personas, neatkarīga uzņēmēja statusa, vai citām līdzīga veida attiecībām, un kas ir vērsta uz nepelnītu priekšrocību iegūšanu sev vai citiem.

2. Ikviens darbinieks atturas no tādas rīcības, blakus darbiem vai rūpala, kuri var radīt aizdomas par šķietamu vai reālu interešu konfliktu, atkarību no sponsoriem, korupciju, krāpšanu vai pašlabuma gūšanu. Atsakās no tāda amata pienākumu veikšanas visos gadījumos, kad ētisku apsvērumu dēļ varētu tikt apšaubīta darbinieka darbības objektivitāte un neitralitāte.
3. Slimnīca vai slimnīcas darbinieki var pieņemt DĀVANAS un/ vai ZIEDOJUMUS atbilstoši, bet šāda rīcība nedrīkst ietekmēt viņu izvēli par pacientam nozīmēto medikamentozo terapiju
4. Nepieciešamības gadījumā darbinieks kopā ar savu tiešo vadītāju izvērtē darbinieka iespējas atrasties interešu konfliktā situācijā. Gadījumos kad darbiniekam ir kļuvuši zināmi noteikti fakti par konkrēta darbinieka atrašanos interešu konfliktā vai ir aizdomas par iespējamu interešu konfliktu, korupciju, ir jāinformē tiešais darba vadītājs.
5. Ikviens darbinieks par iespējamu interešu konflikta situāciju vai korupciju, kuros var būt/ ir iesaistīti citi darbinieki var sniegt Slimnīcas valdei anonīmu informāciju.

Ētikas kodeksa ieviešanas un lietošanas nosacījumi

1. Ētikas kodekss ir publiski pieejams Slimnīcas mājas lapā, un ir pieejams ikvienam darbiniekam.
2. Darbinieki tiek iepazīstināti ar Slimnīcas Ētikas kodeksu, kuru periodiski pārskata un pēc vajadzības aktualizē.
3. Par ētikas kodeksa ievērošanu atbildīgs ir katrs darbinieks personīgi.
4. Ētikas kodeksa neievērošanas gadījumā ikviens var vērsties Slimnīcas Ētikas komisijā, kas ir izveidota un darbojas saskaņā ar Slimnīcas valdes apstiprinātu Ētikas komisijas nolikumu.

Izstrādāja Slimnīcas Ētikas komiteja
05.05.2015.